Kon. Bat. Gen.

XX
1317

STRIJD IN ATJEH

(Een oogarts op het oorlogspad)

DOOR

Mr. C. GRAADT VAN ROGGEN

met een voorrede van den heer

H. WANTING

Redacteur „Nieuwe Rotterdamsche Courant"

„Eenige van de behandelde cataractlijders in de kampong Long Poetoe op de Noordkust van Atjeh".

Uitgave van de Vereeniging „SIMAVI"
(Steun In Medische Aangelegenheden Voor Inheemschen).

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 22-7-2010
Nomor Induk : 9916/PN tmuseum/10
BIB - ID :
ITEM - ID :
Asal : Museum Pusat

Rp. 288,300,—

XX 13 1/1

Mr. C. GRAADT VAN ROGGEN.

VOORREDE.

De wijze, waarop de menschenlevens hier op aarde elkaar in hun loop kruisen, is veelal met recht volkomen grillig en onberekenbaar te noemen. Toch hebben er zoo nu en dan ontmoetingen plaats die, hoe kort ook, tot zoo vruchtbaar contact aanleiding geven en met zoo verreikende gevolgen, dat men ze noemt — al naar het standpunt van den toeschouwer — een gelukkig toeval of een wijze beschikking.

Een dergelijke ontmoeting had plaats, toen in Februari van het vorige jaar de „Baloeran" van de Rotterdamsche Lloyd op haar terugreis naar Nederland twee passagiers bij elkaar bracht, die elkaar nooit hadden gezien en na een kort samenzijn elkaar ook niet weer zouden zien en die toch zóó op elkaar waren aangewezen, dat ook deze vluchtige kennismaking ongewoon rijke vrucht zou dragen.

De een was dr. J. Tijssen, oogarts in Atjeh, die eenige jaren voordien, na jarenlange practijk als plantersdokter, op eigen houtje de kampong was ingetrokken om daar in dikwijls uiterst primitieve omstandigheden toch hulp en leniging te brengen; een pionier.

De ander was de 28-jarige mr. C. Graadt van Roggen, die na korten journalistieken arbeid in Indië, wederkeerde tot zijn vroegere functie: een redacteurschap bij de Nieuwe Rotterdamsche Courant.

De stille, teruggetrokken en bescheiden arts, dien de eenzaamheid ook al niet spraakzamer had gemaakt, kon toch niet ontsnappen aan het gretige journalistenoog van den jongen en zoo begaafden jurist.

Een toevallige, meest alledaagsche aanleiding en.... zij vinden elkaar.

De dokter gaat vertellen.

En de journalist — il prend son bien où il le trouve — teekent op. Het resultaat is een drietal brieven over den arbeid van dr. Tijssen, in de N. R. C. verschenen, die hier als uitgaaf van Simavi (Steun in Medische Aangelegenheden Voor Inheemschen) volgen.

KON. BAT. GENOOTSCHAP VAN K. EN W.

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.

Het doel is niet: voor het werk van dr. Tijssen de groote trom te roeren; wie dezen geneesheer en zijn bescheidenheid kent, zal deze gedachte zelfs niet in zich voelen opkomen. — Ook niet: geld in te zamelen voor zijn stil maar groot werk — Maar wèl: door deze mededeelingen van dr. Tijssen de plicht onzer Menschelijkheid naar voren te brengen, tot welks betrachting Simavi roept en aldus tevens een daad van piëteit te vervullen jegens den jongen vurigen idealist, die mr. C. Graadt van Roggen was.

Van hem zullen de lezers van de weinige bladzijden, die hier volgen, veel terugvinden. In de eerste plaats den journalist en in de tweede plaats den mensch Graadt van Roggen.

„Kunt U dat niet eens zeggen?" vroeg dr. Tijssen aan Graadt van Roggen. En hij bedoelde, dat daar in Indië door een intelligente bevolking ontzettend en onnoodig wordt geleden. Nu, de jonge luisteraar kòn „het zeggen".

De lezer zal geboeid worden door het levend verhaal van deze op het leven betrapte gesprekken, waarin de conscientieuze journalist geen oogenblik verzuimt te bedenken, dat niet hij aan het woord is en zoo objectief mogelijk het vertelde weergeeft, maar waarbij toch de artistieke schrijver zich niet zoozeer kan verloochenen, of telkens geeft hij het verhaal relief en leven door teekenende kleine bijzonderheden, die het een ongewone frissche charme verleenen.

De journalist Graadt van Roggen lèèft in deze gesprekken, maar niet minder de mensch.

Toen wij een half jaar na dit zoo merkwaardig samentreffen op de boot, op Westerveld om de doodsbaar stonden geschaard van den jongen van Roggen, hoorden wij, dat er vele blijken van de innigste deelneming waren ingekomen uit dat Indië, waar hij toch maar zoo heel, heel even had geleefd en gewerkt. Dat was teekenend. In dien korten tijd had Indië de liefde van zijn jong warm hart veroverd en Indië had dat gevoeld. Met zijn ontvankelijk gemoed en zijn snel werkend intellect had hij zich in die voor een nieuweling verbijsterende wereld ingeleefd en toen hij hier terug was, waren zijn verhalen over Indië een en al gloed....

Welk een taak, en wellicht, welk een zegen ook hadden hem daar gewacht, als de omstandigheden het niet anders hadden gewild.

Maar iets van die liefde voor Indië, iets van dien drang naar een humanitair ideaal is toch blijven leven in deze zijne regelen.

En daarom is publicatie van deze brieven in dezen vorm een daad van piëteit jegens den jongen door zoovelen betreurden landgenoot.

„Wanneer ik hem hoor praten" zoo lezen wij in deze brieven, „moet ik glimlachen. Zou het eenvoudig vertellen van dezen man niets vermogen voor zijn doel? Zou het werk zelf niet spreken voor hem?

Ik heb hem dat vertrouwen niet volkomen kunnen geven, geloof ik, tusschen Colombo en Port Said. Misschien dat Holland het kan, dat er onder mijn lezers zijn, die het kunnen — tusschen den Helder en Maastricht?"

Ietwat beschamend voor ons levenden en ouderen klinkt deze lichte scepsis uit zoo jongen mond. Maar Graadt van Roggen zou zelf niets liever hebben gewild dan dat haar ongegrondheid bleek. En dit ligt immers in de hand der levenden, die een plicht der menschelijkheid tegenover het lijdende Indië hebben te vervullen en wier ook nog zoo geringe steunverleening aan het breede doel van Simavi tevens zal zijn een posthume hulde aan hem, die met zoo warm hart de hier volgende brieven schreef.

H. WANTING.

September, 1934.

EEN STRIJD IN ATJEH.

Een oogarts op het oorlogspad.

(a/b. „Baloeran", Februari 1933).

In Belawan was de dokter aan boord gekomen.

Hij heeft gebridged met de Engelsche plantersvrouw uit Malakka. 's Morgens, den dag van de sportwedstrijden, 's morgens, den dag van het kinderfeest en den wonderlijken morgen na het bal masqué en nog veel andere morgens heeft hij in den schrijfsalon gezeten. Groote vellen vol.

Toen op een middag stond zijn glaasje naast het mijne. Had ik niet eerder moeten zien, dat hij rechtuit kwam van Samosir, sprookjeseiland in het Tobameer?

Zestien jaar plantersdokter in het Zuiden van Atjeh. Langsa, ofschoon Atjeh, cultuurgebied Deli. Gelijk die vóór hem, die na hem, heeft hij er blinden gezien. Later in Leiden heeft hij gewerkt als assistent bij prof. van der Hoeve. Teruggekeerd naar Atjeh. 1929. Niet naar het hospitaal. Hij spreekt lang en vol bewondering over het werk in de hospitalen. En t o c h....

Het is mij of de dokter een gevaarlijke gedachte bezig is te bezweren. Of hij bang is, dat ik hem later verkeerd begrijpen zal. Daarom, misschien daarom spreekt hij lang over het mooie werk in de hospitalen.

Een dag later, een dag verder — wij meten den tijd met Engelsche mijlen aan boord en den afstand tusschen Colombo en Port-Saïd met dagen en we sweepstaken op het aantal mijlen van elken dag; wij krijgen vreemde ideeën over tijd en ruimte aan boord — den volgenden dag brengt de dokter mij drie Indische kranten, waarin staat geschreven over zijn werk.

Ik weet nu, waarom hij dat alles heeft gezegd over de hospitalen. In de kranten staat, dat dr. Tijssen niet meer werkt in de hospitalen. Hij is met een Javaanschen jongen in de Atjehsche kampongs gegaan, heeft er blinden gezocht, zooals een ander goud in Klondike en hij heeft hen op een rij gezet, zooals werkloozen om te stempelen; hij heeft hun oogen bekeken en tegen sommigen gezegd: „Jou kan ik helpen, kom morgen maar terug." Tegen anderen: „Jou niet!"

„Weet u wat ze dan deden, als ik gezegd had: „Jou niet?" Dan lieten ze zich achter in de rij zetten voor een tweede kans."

* * *

Den volgenden dag kwamen de geroepenen terug. De dokter

In de cataract-operatie hebben wij het wonder in handen. Eenvoudig in wetenschappelijken zin, maar sprekend door haar directe werking tot de eenvoudigen van geest en daardoor een sociaal ding van beteekenis. Wij moeten genoegen nemen met het mindere, juist in dezen tijd, nu voor het meerdere het geld gaat ontbreken. Maar dat mindere dan ook doen zoo effectief mogelijk.

Kunt u dat niet eens zeggen? Dat er ontzettend wordt geleden door een flinke intelligente bevolking. Zou het niet helpen, wanneer u schreef, dat er duizenden kinderen blind worden, als blinden door het leven gaan, en dat het o n n o o d i g is?

Wanneer wij het maar tijdig hadden gezien.

Lang blind zijn, maakt jonge kinderen ongeneeslijk blind. Zijn menschen op ouderen leeftijd lang blind, langer dan 5 jaar bijv., dan treden psychische veranderingen op, die maken, dat het gezichtsvermogen zeer moeilijk of niet meer terugkeert. Er is geen lust meer om te zien. Men is vergeten wat licht is.

* * *

Er is een politieke kant aan het vraagstuk.

Maar laat ik u iets vertellen van mijn werk op de Noordkust van Atjeh.

Ik trof daar een typisch conservatief ouderwetsch Atjehsch hoofd, Teukoe Oemar van Bernoen. Met de etiquette, waarop een personnage van zijn gewicht recht heeft en zoo gesteld is, liet ik hem te spreken vragen en ik verzocht hem om den volgenden dag alle blinden, die hij vinden kon, bij elkaar te brengen.

Maar Teukoe Oemar was erg uit zijn humeur. Redenen van persoonlijken aard, en meer algemeene. Teukoe Oemar had veel, zeer veel te lijden van de malaise....

Daarom kwam hij met tal van bezwaren. Het zou toch weinig helpen en het gaf zoo veel soesah — alles voor niets.

Toen ik hem zei, dat het hem inderdaad wel heel veel moeite zou kosten, ging hij brommend heen. Maar zijn eergevoel was zwaar getroffen.

Den volgenden morgen had Teukoe Oemar voor alles gezorgd. Het was in de puntjes in orde. Uit de groote troep, die hij verzameld had, zocht ik 8 ongelukkigen uit en bestelde hen voor den volgenden morgen. Vijf hunner werden onmiddellijk geopereerd. Vijf cataracten. Vijf dagen later — zoo heeft het geluk mij geholpen — konden allen zien. Toen kwam de groote toeloop. Zóó groot, dat Teukoe Oemar er zelf plezier in kreeg en zich uitsloofde om mij te helpen.

Maar toen ik wegging, heeft hij mij beleedigd, zóó fijn, als alleen een Atjeher beleedigen kan. Hij bleek uiterst verbaasd over het feit, dat ik al zijn blinden gratis had behandeld. En daarover pratend, in ons laatste gesprek, boog Teukoe Oemar zich opeens heel vertrouwelijk tot mij over en zei: „Zou ik u iets mogen vragen?"

„Zeker, Teukoe, moogt ge iets vragen."

„Is mijnheer een Hollander?"
„Zeker, Teukoe."
„Blanda betoel?"
Een echte Hollander. Voelt u de beleediging? Ik heb niet te veel gezegd. Staaroperaties hebben soms een politieke zijde.
Oogen gaan open. Niet alleen voor het licht der wereld. Ook voor ons.
„Zei ik u niet, dat het niets nieuws is, wat ik doe? Dat ieder arts doen kan, wat ik doe? In de Indische bladen, die ik u gaf, wordt gesproken van eén „methode-Tijssen". Dat is niet juist.
De operatie die ik deed is er een, die door groote denkers in

Zes patiënten.

den loop der eeuwen werd uitgedacht. Ze wordt ieder jaar overal in elk ooglijdershospitaal gedaan. Maar er worden in een middelmatige universiteitskliniek per j a a r evenveel operaties gedaan als ik deed in een m a a n d. Zoo rijk is het materiaal in het land waar ik werk.
Maar ook de gedachte om in de dorpen te gaan en op de plaats zelf te opereeren, niet af te wachten wat in de hospitalen komt, is allerminst origineel. Eenige jaren geleden is bij prof. van der Hoeve de helaas te jong gestorven oogarts Hoogerheide gepromoveerd op een dissertatie over drieduizend ooglid-operaties op Java. U begrijpt welk een materiaal in een dergelijk proefschrift, zooveel operaties behandelend van één soort, verwerkt is. Dat kon

kameel, die sukkelde langs het kanaal. Wat passagiers verloren aan de pyramiden. Met wat geduld winnen wij die in Port-Said weerom.

Maar mijn brief moet daar af zijn voor de luchtpost in Caïro. „Dus snel, dokter, wij moeten verder." Aan boord heeft dr. Tijssen weer spreken geleerd. Ik heb wel wat moeite gehad in den beginne. Niemand komt spraakzaam uit de afgelegenheid. Maar een beroep op zijn plicht heeft wonderen gedaan.

„Hebt U niet gezegd, dokter, dat er geld noodig is voor uw werk? Niet veel, hebt u gezegd. Ik weet, wat u bedoelde. Niet veel in verhouding tot den zegen die gebracht kan worden. Niet veel, in verhouding tot het idealisme, dat noodig, veel noodiger is dan geld.

Dr. Tijssen is een merkwaardig man. Op eigen kosten ging hij, na een lange praktijk als plantersdokter en na een kort assistentschap in Leiden, naar Borneo en Atjeh.

November 1931 was hij te Idi. Bij 25 blinden werden 45 cataractueuze oogen geopereerd. Hij liet er 23 menschen achter met een gezichtsvermogen, voldoende voor hun behoeften. De behandeling geschiedde in een ziekenzaaltje en de patiënten kwamen af op het gerucht.

Maar het nieuwe plan van den dokter kwam tot rijpheid. Nog dichter dan in het ziekenzaaltje van Idi wilde hij bij de bevolking komen. Hij ging het zien als den eenigen weg tot het maximum resultaat. Hij wist van vroeger, dat het aantal blinden in de kampongs veel grooter moest zijn dan het deel dat zich liet wekken uit de doffe gelatenheid waarmee de Inlander het leed dat hem wordt opgelegd, draagt. Hij had in 1923 de blinden uit vier kleine dorpjes op de Noordkust van Atjeh bij elkaar laten brengen. Het waren er 226 geweest!

* * *

Den 23en Augustus van dit jaar kwam Tijssen opnieuw in Kota Radja en reisde van daar door naar Bakongan, land, waarvan men zich den naam herinnert door het verzet van 1925 en '26.

„Toen ik in Koeta Radja overleg pleegde met den gouverneur, bleek deze erop gesteld, dat ik ditmaal naar de Westkust zou gaan. Gouverneur van Aken heeft een zwak voor dit gebied, waar hij lange jaren heeft gewerkt; misschien gaven ook politieke motieven den doorslag. Wat mijzelf betreft, mij interesseerden vooral de eventueele verschillen tusschen de oogziekten van de Westkust en die van het Oosten, (de zoogenaamde Noordkust) waar ik al vroeger had gewerkt.

In dit opzicht bleek evenwel weinig of geen verschil te bestaan; wel was het aantal behandelingen hier geringer. Maar dit had andere oorzaken.

Het gebied, dat ik thans bereisde, is een weinig bevolkte kuststrook van 500 K.M. lengte, maar nauwelijks 5 K.M. breed. Er loopt een per auto berijdbare weg door de as; aan weerskanten

KON. BAT. GENOOTSCHAP VAN K. EN W.

de massagraven herinnerend aan de vele Atjehoorlogen en den opstand van '26. Een groot monument wijst de plaats van Teukoe Oemar's sneuvelen.

Alles spreekt van strijd, verzet, haat. Alles — behalve het volk. In deze streek gaat geen officier in de kampong zonder een soldaat achter zich met geladen karabijn. En toch — terwijl ik weken achtereen ongewapend tusschen deze bevolking leefde, heeft mij

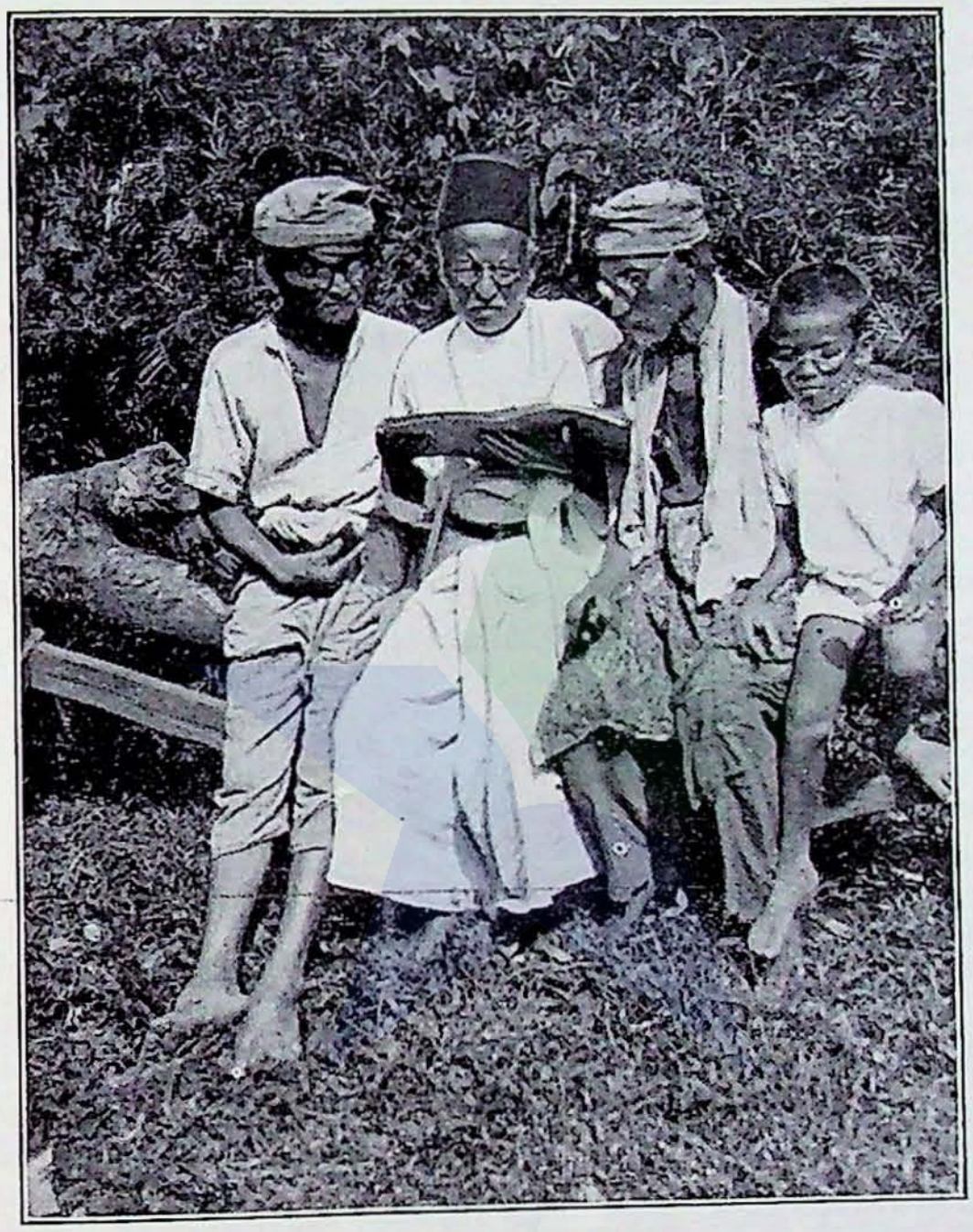

Mohammedaansch priester zijn medegeopereerden voorlezend uit den Koran.

niemand een haar gekrenkt en wanneer u mij vraagt, waarom het nu hier, juist hier, altijd zoo woelig is geweest, dan moet ik u antwoorden: Ik weet het niet en ik heb het niet begrepen.

De voedselverhoudingen zijn hier uitstekend; geld is er niet; in Bakongan heeft het bestuur de reiskosten voor mijn patiënten betaald wanneer de afstand te groot was om dien te voet af te leggen. Maar aan producten is het land rijk en daaruit alleen kan ik het opvallend weinig voorkomen van avitaminose verklaren.

In den korten tijd dat ik er was, heb ik er 247 menschen met

oogziekten geholpen. Vierentwintig personen met cataract geopereerd.

Ik kwam op het eiland Simaloer, waar 20.000 menschen wonen. Geen arts; niets wat lijkt op medische hulp. Eénmaal in de maand een gouvernementsarts, die een paar uur komt kijken....

U kunt zich geen voorstelling maken van de toestanden, die op medisch gebied hier en daar in ons Indië heerschen!

* * *

„Nog altijd, dr. Tijssen, krijg ik van u het verhaal van Samosir." En de dokter vertelt:

„Wat op de Westkust woont, zijn vrome fanatieke Mohammedanen. Wanneer daar het gebedsuur nadert, spreidt elke jongen zijn hoofddoek uit op den weg, waar hij zich ook mag bevinden, en verricht zijn gebeden. Het woord van Paulus „Ik schaam mij het evangelie van Jezus Christus niet", is voor den Mohammedaan absoluut onbegrijpelijk. Zijn geloof is zijn eer.

Onder een dergelijke bevolking kan men in den vastentijd niet werken. Het bestuur zou dat ook niet graag hebben gezien. Daarom trok ik tegen het begin van de Poeasa weg van de Westkust naar het eiland Samosir.

Midden in de onvergetelijke pracht van het Tobameer ligt het eiland Samosir. Onder de bijna honderdduizend menschen, die er wonen is het Mohammedanisme onbekend. Tienduizend zijn er Christen. De rest zijn heidenen.

Het bergachtige eiland komt van alle streken, die ik ken, het meest het Paradijs nabij. In de dalen ziet men overal de dorpen, elk in hun bamboe-omlijsting, als eilanden in het groen en geel der rijstvelden drijven. Daalt men af in die dorpen, de hoeta's, dan ziet men de klassiek-Bataksche, streng gestyleerde huizen, elk sprekend van den kunstzin van dit volk. Soms staat in het centrum de voorvaderlijke sarcophaag, met expressief beeldhouwwerk versierd, uiting eener megalithische cultuur, die de bewondering van elk kunstgevoelig toeschouwer moet wekken. Alles, natuur, de woningen der dooden, de huizen der levenden, vormen een beeld van onvergelijkelijke schoonheid.

Maar wanneer men dan die huizen binnengaat! Een dikke, stinkende walm slaat u tegen. Geen lucht, geen rookafvoer. Daar wordt het eten klaargemaakt. Hout om te stoken is er weinig. Er brandt een soort varen, die enorm veel rook levert. En overal vindt men er de vrouwen van 40 jaar en ouder met halfblinde oogen bij het vuur. De mannen zijn op de sawah's; de jongere vrouwen met hen, of zorgend voor de kinderen.

Ik kwam als een onbekende en wilde onder deze menschen werken. Geld heeft de bevolking ook hier niet. En tegenover niets is zooveel argwaan, zooveel schoorvoetende achterdocht als tegenover wat voor niets wordt aangeboden.

Maar ik k o n er werken voor niets. Hoe dat mogelijk was, zal ik u vertellen:

Toen eenige jaren geleden de malaise de taxi-chauffeurs in hun bestaan bedreigde, ontdekten eenige van deze slimme heeren een wonderbron, die tegen alle ziekten genezing bood. De bron was zeer afgelegen en het vervoer der duizenden inlandsche badgasten leverde aan de chauffeurs in dit land zonder spoorwegen een flink bord rijst. Meer dan honderdduizend menschen brachten zij in korten tijd naar de gezegende plek.

Geen gecontroleerde genezing had plaats; enkele dysenterie-epidemieën voert men in hun oorsprong terug tot de heilige bron van Bakara....

Om de groote hygiënische gevaren van het drukke bezoek en de opeenhooping van zooveel menschen te bezweren, moest het bestuur eenige sanitaire voorzorgen treffen en hief daartoe een bijdrage van 10 cent per bader. Van dit geld bleven eenige duizenden guldens over en daaruit steunde nu het bestuur mijn werk.

Bakara is thans weer rustig; de huizen daar gebouwd staan waardeloos en zonder doel. Men wijst elkander de plek als curiosum.

* * *

Op Samosir werken drie Nederlandsche zendelingen; er zijn drie zendingshulphospitaaltjes op het eiland. Echte medische zorg was er eigenlijk niet, tot er, een jaar geleden, een jong Bataksch arts geplaatst werd voor de leprabestrijding. Op oogheelkundig gebied was het terrein even onbewerkt als heel Indië is.

Maar de arts, dien ik er vond, — zijn naam mag vermeld: Gido Siregar — bleek gaarne bereid gehoor te geven aan den wensch van den D.V.G. om mij bij te staan. Tot mijn groote vreugde bleek hij als assistent bij prof. Bakker in Batavia trachoomoperaties te hebben verricht.

Want.... toen ik een der Inlandsche hoofden verzocht op een bepaalden dag de blinden en oogzieken uit zijn ressort bij mij te brengen, toen ik de verschillende centra op de marktdagen bezocht, bleek mij, dat er onder de candidaten zich geen enkele cataract bevond. Maar trachoom en nog eens trachoom.

Nooit had ik trachoomoperaties gedaan. Zeker, ik wist uit de boeken precies wat trachoom is, maar alleen wie een trachoomstreek gezien heeft weet wat trachoom beteekent.

Welk een ontzetting! De oogleden vreeselijk ontstoken en verdikt, naar binnen omgebogen, bewegen de oogharen als een borstel over het oog. De haren vallen uit en de jonge sterke haartjes schuren als scherpe naaldjes de cornea kapot en vernietigen het laatste wat er na den haaruitval van het gezichtsvermogen overbleef. Na jaren plagerij, onduldbare pijnen, eindeloos getob, loopt tenslotte de ziekte uit op volslagen blindheid.

Tallooze patiënten, maar overwegend vrouwen. Ik vond er, die de zieke oogleden met een touwtje opgebonden tegen het voorhoofd omgebogen droegen. Ik moest bij vrouwen de operatie

zevenmaal meer verrichten dan bij mannen, hetgeen zeer merkwaardig is, omdat wij uit de litteratuur niet wisten, dat trachoom zich bij het vrouwelijk geslacht in grooter frequentie voordoet.

Pas toen ik in de huizen het leven van die vrouwen had gezien, kreeg ik een vermoeden van de oorzaak van dit verschijnsel.

In Ambarita had ik 12 oude vrouwen uitgezocht voor de operatie. Het was niet mogelijk ze te vertellen wat er met hen gebeuren ging. Toen de eerste op de tafel lag om door mijn Batakschen vriend te worden behandeld, begon ze ontzettend te schreeuwen, op slag gevolgd door de elf anderen. Zij riepen om hulp, smeekten en beklaagden zich op de wonderlijkste wijzen. Zij noemden hun toestand met de droevigste namen en het ergste wat zij ter opwekking van ons menschelijk gevoel uitriepen, was: Ach Heer, ik ben een oude weduwe zonder kinderen! Moesten wij niet bezwijken voor een zóó droevig lot?

Maar ik had de deur op slot gedaan. Eenige uren hebben wij doorgebracht als in een der verschrikkelijkste krochten van Dante's Inferno. Toen gingen ze getwaalven met verbonden oogen heen.

Den volgenden morgen gingen de windsels eraf. Zoo goed en zoo kwaad als het ging zagen ze elkaar verwonderd aan, ze smoesden en gebaarden en er was groote tevredenheid.

De trachoom is niet genezen. Wij hebben de oogleden korter gemaakt en naar boven omgebogen. De sarrende pijn die elken oogopslag tot een bezoeking maakte, is voorbij. De verwoesting der oogen is tot staan gekomen.

Meer dan 200 menschen werden geopereerd in één maand, sommigen aan alle 4 de oogleden. Toen riepen persoonlijke omstandigheden mij weg van Samosir.

Terug naar Europa....

* * *

„Zou men dit lezen, dit alles?" heeft de dokter mij gevraagd.

„Ik weet het niet, maar misschien.... En a l s men het leest, dokter...." Hij schijnt nog altijd te twijfelen, dat er een kans is voor hem en zijn werk in de Hollandsche harten.

„Schweitzer" heeft hij zich laten ontvallen, „heeft het zoo goed kunnen zeggen. Zijn woord heeft een klankbord, in Holland ook. Ik wilde, dat hij een der onzen was. Dat hij sprak voor de menschen, waarvan ik de ellende heb gezien. In Nederlandsch-Indië".

Wanneer ik hem hoor praten, moet ik glimlachen. Zou het eenvoudig vertellen van dezen man niets vermogen voor zijn doel? Zou het werk zelf niet spreken voor hem?

Ik heb hem dat vertrouwen niet volkomen kunnen geven, geloof ik, — tusschen Colombo en Port-Said. Misschien dat Holland het kan, dat er onder mijn lezers zijn die het kunnen — tusschen Den Helder en Maastricht.

Wel heb ik iets anders bereikt bij den dokter. Ik heb het

vragen overbodig gemaakt. Hij is op zijn praatstoel geklommen en ik moet u nog het laatste vertellen wat hij heeft gezegd.

„Wanneer ik terugdenk aan wat ik in Indië door mijn werk zag, dan zie ik alles wat in Nederland gebeurt, in het licht van Indië". Den laatsten tijd wordt er veel over verandering van het medisch onderwijs in Nederland gesproken. Personen met autoriteit vragen om vermindering van het aantal medische studenten en om vermindering van het kunnen der afgestudeerden ten bate van hun kennen.

Laat men in 's Lands vergaderzalen echter niets op onderwijsgebied doorzetten zonder dat elke spreker zijn rede besluit met: „denk aan Indië". Men pleegt te klagen over gebrek aan belangstelling en kennis omtrent Indië in Nederland. Er is evenwel een veel ernstiger en gevaarlijker onwetendheid.

De laatste 20 jaar is het aantal Nederlanders in Indië verveelvoudigd. Het ideaal van deze nakomers is geweest: het Europeesche leven in Indië. Een Europeesch huis, een Europeesch gezin.

De ontwikkelde inheemsche, die vaak zoo veel talent toont ons in het verkeerde na te volgen, doet dat, ook door zijn relatief groot ambtenaars-inkomen, inzake het quasi-Europeesche leven met virtuositeit en met succes.

Daardoor valt Indië hoe langer hoe meer uiteen in twee groote groepen. De massa, die de berghellingen overdekt en de vlakten vult en het eigen leven met al zijn bekommernissen leeft, en daarnaast de groep der Europeanen en de, ondanks allerlei woorden, geestelijk daarmee verbonden groep der inlandsche intellectueelen, die steeds verder van de eerste groep af komen te staan.

D e z e onwetendheid is belangrijker dan de onwetendheid, die er in Holland is omtrent Indië.

Medisch beteekent dat, dat er voor onze jonge artsen geen ander Indië schijnt te bestaan dan het Indië der gevestigde posities in de grootsteedsche practijk en in de hospitalen.

Terwijl het groote werk, waarvoor ik waarlijk geen heele menschenlevens vraag, ongedaan blijft. Daarvoor zou het al voldoende zijn, wanneer men eens een aantal jonge artsen in staat stelde om een paar jaar in de kampong te gaan werken. Ze zullen met verruimden blik en met veel kennis terugkeeren en meer waard zijn voor het leven.

Terwijl er op die manier met betrekkelijk heel weinig geld een groot werk kan worden verricht.

Ik vraag dus met nadruk geen geld voor mijn eigen arbeid. Wanneer er maar belangstelling komt, is het mij onverschillig, welke organisatie zich ervoor spant, van welke richting de menschen zijn, die het werk zullen leiden en doen.

Als het maar gebeurt. En zoo spoedig mogelijk."

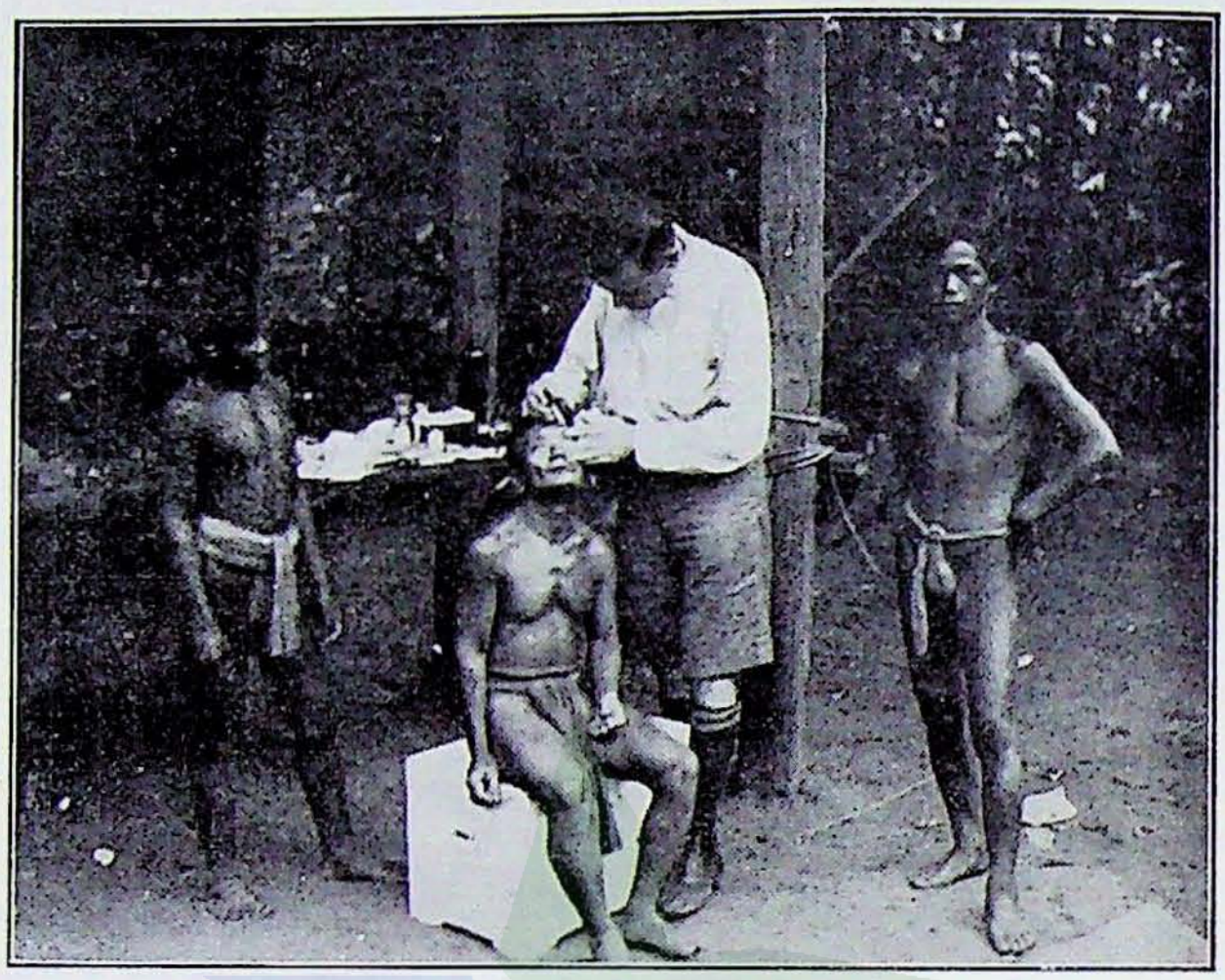

Bij de Dajaks.

„Ik ken de zendingsziekenhuizen. Ik wenschte, dat er in Nederl. Indië in plaats van 33 zendingsartsen 330 waren! Zijn er 20 zendingshospitalen, ik wenschte, dat „Simavi" het geld bij elkaar kreeg om het tot 200 te brengen!

Maar ook dan zouden er menschen noodig zijn, die naast het mooie werk in de hospitalen het vuile werk in de kampong willen doen".

Dr. J. TIJSSEN

in „Medische Nood" 1934 Nr. 1.

Dit jaar werd door „Simavi" f 26.500.— uitgegeven voor Medische Hulpverleening aan de Inheemsche bevolking van Ned. Oost- en West-Indië, waarvan f 4.400.— uitsluitend voor medicijnen en verbandmiddelen. Steunt dit werk door een bijdrage op postrekening 128487 der Vereeniging „Simavi" Zeist.

Kinderliefde in Atjeh.

N.V. DRUKKERIJ KORTEWEG, WEENAPLEIN 16, ROTTERDAM